

формування професійних компетентностей на основі розробленого комплексу методів потребує глибокого осмислення для уникнення вузького, однобічного підходу.

Узагальнення наукових ідей переконує в доцільності розвитку професійних компетентностей, які забезпечують можливість удосконалення особистісних якостей завдяки використанню сукупності прийомів і методів, які відзначаються спрямованістю на розширення спектра ціннісних потреб, формування світогляду та практичного досвіду внаслідок залучення особистості до широкого кола художніх і наукових цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік Н. М., Ващенко Л. С., Локшина О. І., Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / [за заг. Ред.. О. В. Овчарук]. Київ: «К.І.С.», 2005. 148 с.

2. Козир А. В. Теорія та практика формування професійної майстерності вчителів музики в системі багаторівневої освіти: автореф. дис. д-ра пед. наук: спец 13.00.02 Київ, 2009. 48 с.

3. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. Київ: Промінь, 2006. 432 с.

4. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ: КНУКіМ, 2006. 188 с.

5. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ, 2008. 274 с.

6. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ: Міленіум, 2006. 344 с.

7. Щолокова О. П. Професійна компетентність як стратегічний напрямок модернізації мистецької освіти України. Вісник Глухівського державного університету. Серія «Педагогічні науки». Глухів: ГДПУ, 2006. Вип. 8. С.19 – 23.

Світлана Кійко,

студентка 1 курсу,

освітнього ступеня – магістр

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **В. В. Бурназова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

КОМПОНЕНТИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Актуальність. У світовому просторі проходять глобальні перебудови в економічній, політичній, суспільній областях, що викликають корінні зміни і в українській вищій освіті, в тім числі, з музичного мистецтва. Визначення напрямів професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва із врахуванням вимог сучасних світових тенденцій освіти, розглядається як актуальне питання розвитку суспільства, що впливає на формування ціннісного світу та духовних потреб підростаючого покоління.

Розв'язання визначених завдань у системі вищої музично-

педагогічної освіти уможлиблює творчо-виконавська підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва, яка є складною неперервною динамічною системою, що передбачає вдосконалення і розвиток професійно значущих особистісних якостей, інтеграцію, постійне зростання, ґрунтовність і фундаментальність знань, набуття фахових компетентностей і головне – сприяє якісному перетворенню майбутнім учителем свого внутрішнього світу, що приводить до принципово нового внутрішнього стану майбутнього фахівця, його способу життєдіяльності та життєтворчості.

Розвиток вищої мистецької освіти України в європейському контексті потребує посилення уваги до якості фахової підготовки майбутніх учителів, які б відповідали потребам сучасної школи. Реалізація цього стратегічного завдання неможлива без модернізації освітнього процесу. Це означає перехід на якісно новий щабель ефективності та оптимальності освітнього процесу у напрямку розкриття і повного використання потенціалу сучасного вчителя мистецьких дисциплін.

Ступінь досліджуваності проблеми. Аналіз існуючих педагогічних концепцій фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у своєму змісті дозволяє виділити ключові методологічні ідеї – аксіологічну (О. Олексюк, Г. Падалка, М. Ткач, Г. Щербакова), гуманістичну (В. Орлов, Т. Смирнова), культурологічну (О. Горожанкіна, Н. Гришанович, В. Дряпіка, Л. Рапацька, О. Рудницька, Я. Сопіна, О. Щолокова) та діяльнісну (Е. Абдуллін, Б. Асаф`єв, О. Апраксина, Л. Арчажнікова, А. Козир, О. Отич, Г. Падалка, В. Ражніков, О. Ростовський, В. Яконюк). Аналізуючи існуючі педагогічні концепції підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до їх професійної діяльності, є підстави вважати, що розглянуті ідеї становлять змістову сутність сучасної фахової підготовки.

Мета і методи дослідження висвітлити особливості фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, які забезпечать якісну підготовку студентів вищого педагогічного закладу освіти до професійної діяльності.

Сутність дослідження. Сучасна професійна модель педагога вимагає дотримання сучасної педагогічної парадигми: від навчання як нормативно побудованого процесу, до вчення як індивідуальної діяльності студентів, її корекції та педагогічної підтримки. В умовах модернізації фахової підготовки майбутній учитель повинен мати високий рівень емпатії, орієнтуватися на співпрацю, досягти достатнього рівня музично-педагогічної підготовки для реалізації нової освітньої парадигми. Фахова підготовка майбутнього вчителя мистецьких дисциплін повинна базуватись на формуванні інтерсуб'єктивної спрямованості педагогічної діяльності.

Фахова підготовка майбутнього вчителя мистецьких дисциплін виступає як здатність особистості вбирати у себе результати навчання, виховання та розвитку в закладах педагогічної освіти: знання, вміння, особистісні якості, необхідні для виконання професійної діяльності у відповідності з суспільними вимогами та ціннісними орієнтаціями. Рівень фахової підготовки характеризує ступінь підготовленості студентів до музично-освітньої роботи в школі, виступає передумовою ефективності їх педагогічної діяльності, яка стає ланкою вдосконалення набутого інтелектуального й практичного досвіду, пошуку ефективних шляхів

підвищення педагогічної майстерності. Слід зазначити, що розвиток у студентів професійно-інтелектуального, творчого потенціалу, вироблення вмінь щодо практичного використання здобутих знань, є однією з важливих та актуальних проблем сучасної національної освіти.

Фахова підготовка студентів передбачає формування наступних компетенцій:

- інформаційна компетентність (володіння інформаційними технологіями, вміння опрацьовувати різні види інформації);
- комунікативна (уміння вступати в комунікацію, бути зрозумілим, спілкування без обмежень);
- автономізаційна (здатність до саморозвитку, творчості, самовизначення, самоосвіти, конкурентоспроможності);
- соціальна (вміння жити та працювати з оточуючими);
- продуктивна (вміння працювати, ухвалювати рішення та відповідати за них);
- моральна (готовність, спроможність та потреба жити за традиційними моральними нормами);
- психологічна (здатність використовувати знання, уміння, навички з психології в організації взаємодії та співпраці в освітній діяльності);
- науково-предметна (знання, уміння та навички зі спеціальності);
- особистісні якості вчителя (гуманність, доброзичливість, чуйність, урівноваженість, толерантність).

Важливою компонентою фахової підготовки студентів мистецької спеціальності є самостійна робота студентів, яка потребує чіткої організації, планування, системи й керівництва (обсяг завдань, типи завдань, методичні рекомендації щодо їх виконання, аналіз передбачуваних труднощів, облік, перевірка та оцінювання виконаних робіт), що сприяє підвищенню якості навчально-виховного процесу і як результату – покращення якості знань студентів. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів у студентів. Велике значення під час самостійної роботи студентів мають їх спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, на який будуть нашаровуватися нові знання.

Основним завданням самостійної роботи студентів є системне й послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної і науково-теоретичної) діяльності на рівні європейських і світових стандартів. Самостійна робота майбутніх музичних фахівців орієнтована на вирішення наступних завдань:

- визначення вимог та умов, необхідних для організації самостійної навчальної і наукової роботи студентів;
- створення умов для реалізації єдиного підходу професорсько-викладацького складу до організації самостійної роботи студентів з метою закріплення та поглиблення їх знань, професійних умінь, навичок та компетенцій;
- сприяння формуванню у студентів практичних навичок самостійної роботи з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань з навчальних дисциплін (курсів роботи, проекти,

індивідуальні навчально-дослідні завдання, презентації, самостійні роботи тощо);

- сприяння оволодінню сучасними технологіями навчання (комп'ютерними, мультимедійними, інтернет ресурсними тощо);

- сприяння формуванню у студентів культури вдумливої роботи, самостійності й ініціативності у пошуку та набутті знань, необхідних для гармонійного розвитку особистості майбутніх фахівців.

На основі аналізу теоретико-методологічних засад досліджуваного феномену, власного педагогічного досвіду з організації самостійної роботи студентів можна вважати, що лише планомірний, прогностичний та інтегрований підхід до організації та проведення, керівництва та управління самостійною роботою студентів, відповідно до освітньо-професійної програми підготовки майбутніх педагогів-музикантів сприятиме цілісному підходу до досліджуваного феномену та забезпеченню прогнозованого результату.

Самостійна робота студентів вищих закладів освіти – найважливіша передумова повноцінного оволодіння знаннями, вміннями та навичками. Правильно організована самостійна робота розвиває увагу, виробляє здатність розмірковувати, аналізувати та запобігає формалізму у засвоєнні знань студентами, чим зумовлює обов'язковість та різноманітність самостійної роботи студентів. Метою самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця мистецького напрямку. Досягнути визначеної мети можливо за умов впровадження особистісно-орієнтованих технологій навчання, забезпечення ґрунтовної мотивації студентів, створення навчально-методичного забезпечення та розробки раціональних механізмів наскрізного програмування та прогнозування самостійної роботи студентів у процесі професійного становлення педагогів від виконання індивідуального навчально-дослідного завдання до виконання курсового, дипломного та магістерського дослідження. При цьому необхідно враховувати особливості освітньо-кваліфікаційних характеристик та освітньо-професійних програм підготовки всіх суб'єктів навчального процесу від молодшого спеціаліста до магістра в системі ступеневої освіти.

У процесі професійної підготовки студентів учені А. Вербицький, Н. Бакшаєва, О. Олексюк виділяють три базові форми діяльності, а саме: навчальна, квазіпрофесійна, навчально-професійна. Вищезазначені форми діяльності взаємопов'язані й доповнюють одна одну, оскільки ґрунтуються на принципі ціннісної взаємодії. Розглядаючи ці форми діяльності варто уточнити, які з них більшою мірою спрямовують свій зміст на опанування майбутніми вчителями музичного мистецтва проектними технологіями.

Навчальна діяльність, як відомо це в основному лекційно-семінарські заняття, зміст яких спрямований на передачу та засвоєння інформації. Квазіпрофесійна діяльність спирається на практико-орієнтовне теоретичне навчання за допомогою проектувальних та ігрових методів. У змісті даної форми використовують моделювання цілісних фрагментів педагогічної діяльності. Вона супроводжується емоційно-особистісною рефлексією та дає широкі можливості для цілепокладання, цілездійснення, діалогового

спілкування на проблемно-поданому матеріалі. Навчально-професійна діяльність орієнтована на педагогічну практику й виконання навчально-дослідної роботи, зміст якої спрямований на відповідність нормам власне професійних і соціальних відносин.

Отже, в умовах підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до художньо-проектної діяльності особливої уваги, на наш погляд, варто приділити саме квазіпрофесійній діяльності, яка є своєрідною проміжною ланкою між навчальною та власне професійною діяльністю майбутнього вчителя музики. Цей вид діяльності дає можливість студентові задіяти здобуті теоретичні знання у створенні практично-значущого продукту, здійснюючи моделювання цілісних фрагментів власної педагогічної діяльності.

Для здійснення художньо-проектної діяльності в мистецькій освіті важливим є уміння студентів використовувати синтез мистецтв як такий, що дає можливість цілісного (не лінійного) дослідження проблемних аспектів проекту. Синтез мистецтв, це органічне з'єднання різних мистецтв або видів мистецтва в художнє ціле, яке естетично організовує матеріальне й духовне середовище буття людини. Поняття «Синтезу мистецтв» має на увазі створення якісно нового художнього явища, що не зводиться до суми складових його компонентів. Їх ідейно-світоглядна, образна й композиційна єдність, спільність участі в художній організації простору й часу узгодженість масштабів, пропорцій, ритму породжують у мистецтві якості, здатні активізувати його сприйняття, повідомляти йому багатоплановість, багатогранність розвитку ідеї, надавати на людину багатобічну емоційно насичену дію, звертаючись до всієї області його відчуттів. Цим визначаються великі соціально-виховні можливості.

З огляду на сказане, постає питання підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до самостійного пошуку інформації в різних аспектах заданої проблеми (проекту); до осягнення взаємозв'язків музики з іншими видами мистецтва, з життям, унаслідок чого розширюється не лише власне музичний, а й художній світогляд, сприймання, пізнання музики, створюються умови для ефективного виховного впливу.

Студенти мають усвідомити, що види мистецтва тісно пов'язані між собою та знання одного з них допомагає глибокому сприйманню й розумінню інших видів мистецтва. Саме метод проектів дає можливість показати студентам області стикання кількох мистецьких дисциплін чи, можливо через їхній органічний реальний зв'язок дати уявлення про єдність оточуючого нас світу.

На жаль, питання про реальну єдність фахових музичних дисциплін у системі університетської освіти навіть не ставиться. Кожна дисципліна, як то вокал, фортепіано, диригування, історія та теорія музики, викладаються як окремі дисципліни без взаємопов'язуючого компоненту.

Для отримання досвіду використання синтезу мистецтв в художньо-проектній діяльності майбутньому вчителю музичного мистецтва необхідно самому брати безпосередню участь у проектах із різними типологічними ознаками з різною кількістю учасників (від студентів одної групи до цілого факультету). Це проекти з певним домінуючим видом діяльності: дослідницькі, пошукові, творчі, рольові, прикладні (практично-орієнтована)

тощо. Важливо орієнтуватися у створенні проектів за предметно-змістовим напрямом: монопроекти (у межах однієї галузі знань); міжпредметні або надпредметні проекти.

Оскільки в майбутньому студент буде сам керувати проектами своїх учнів, то в процесі навчання йому необхідно оволодіти різними стилями координування проекту від безпосереднього (жорсткого чи гнучкого) до прихованого. Протягом навчання у ВНЗ бажано здійснити проекти з різною тривалістю: короткотривалі, середньої тривалості та довготривалі.

Досвід переконує, що будь-який проект із використанням синтезу мистецтв, може бути якісно виконаний, якщо добір літературних творів, музики, живопису здійснюється на основі тематичної та стилістичної єдності спільної ідеї. Варто зауважити, що використання різних видів мистецтва в процесі створення проекту поглиблює знання студентів, формує у них власну думку про певний твір, сприяє вихованню художньо-наукового елементу пізнання.

Основні висновки. Отже, використання синтезу мистецтв у проектній діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва можливе в найрізноманітніших напрямках і чим більше буде взаємозв'язок музики з різними видами мистецтва та сторонами нашого різнобарвного життя, тим змістовніше буде пізнання студентом педагогічного потенціалу методу проектів і технології його застосування на уроках музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. В. Федоришин. Акмеологічний аспект підготовки викладачів мистецьких дисциплін у контексті європейського освітнього простору // Молодь і ринок. – 2012. – №10 (93) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mir_2012_10_11
2. О. В. Єременко. Концептуальні аспекти підготовки магістрів музичного мистецтва // Актуальні питання мистецької освіти та виховання. – 2013. – Вип. 1
3. Л. Г. Гаврілова. Професійна компетентність майбутніх учителів музики як педагогічний феномен // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2017. – №2 (77) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=domtp_2017_2_11
4. Л. Соляр. Компетентнісний підхід до проблеми формування етнокультурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва // Науковий вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. – 2016. – №1 (52) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmdup_2016_1_25

5. В. С. Ульянова. Шляхи формування особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва під час педагогічної діяльності в умовах ВНЗ // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2013

6. Л. М. Воевідко. Компоненти фахової підготовки студентів мистецьких спеціальностей // Збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 18

7. Л. Беземчук. Структура підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва до професійної діяльності в умовах ВНЗ // Молодь і ринок. – 2014. – №10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mir_2014_10_15

8. Л. Цзяці. Специфіка підготовки майбутнього вчителя музики до здійснення художньо-проектної діяльності // Актуальні питання мистецької освіти та виховання. – 2015. – Вип. 1-2 (5-6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apmov_2015_1-2_18

Анна Корінь,

студентка 1 курсу,

освітнього ступеня – магістр

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **В. В. Бурназова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Актуальність. Модернізація освітньої системи, нові законотворчі основи спрямовані на досягнення нового рівня якості професійної підготовки фахівців музичного мистецтва. Сьогодні вона вимагає від майбутнього фахівця музичного мистецтва не тільки міцних педагогічних знань та умінь, високої інструментально-виконавської культури, вміння адаптуватись до умов, що постійно змінюються, а і здатності по-новому використовувати можливості музики, спрямовувати їх на розвиток особистості, головною метою якого стає розкриття їх індивідуальності [3].

Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва виступає як спеціально організований процес освіти і самоосвіти з орієнтацією на розвиток емоційної та почуттєвої сфери особистості; розкриття творчого потенціалу; формування ціннісно-орієнтованої основи життєдіяльності та самовизначення позиції викладача-інтелігента [2]. Тому, проблема удосконалення системи професійної підготовки фахівців музичного мистецтва в Україні відноситься до числа найбільш актуальних для сучасної музичної науки. Необхідним компонентом музичної освіти при підготовці фахівців музичного мистецтва визнано формування професійно значущих умінь, які збагачують художній тезаурус та підвищують